

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. XIV. Peculiaria notabilia circa publicationem Concilii Tridentini in
Galliâ, excerpta è Conciliis ibi, ad procurandam Decretorum ejus
executionem, habitis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

ciam; quia non apparet Concilium 1. Rhemense an. 1564. Concilium Tolosanum an. 1590. & 2. Burdigalense an. 1624. Decreta sua Romam misisse, ad imperandam confirmationem Romanam. Concilia hæc facta sunt morem Concilio Tridentino anteriorem; prius inauditum erat, Concilia Decretorum suorum confirmationem à Sede Apostolica postulare. Equidem, Cardinalis DE JOYBUS, in Instrumento publicationis Synodi Tolosanæ, dicit, Pontificem eam approbavisse; sed nihilominus verum est, nullum referri Actum confirmationis: Pontifex autem illud approbare potuit sine ullo ejus examine, sed solâ Cardinalis famâ motus. Quoad Concilia, quæ confirmationem Pontificiam postulerunt, quædam decreverunt executionem Statutorum suorum, priusquam confirmata forent. Talis est præ cæteris Synodus Aquensis, cujus publicatio facta fuit an. 1585. circa Mensi Septembrem, & confirmatio est an. 1586. 5. Maii. Non refert, Litteras circa confirmationem innuere Synodi Decreta nondum edita esse, ita ut sunt emendata, nec aliter edantur; hoc enim intelligi potest de publicatione per impressionem. Talis etiam videtur Synodus Burdigalensis, cujus publicatio confirmationem præcedit; si autem supponatur, nondum editam fuisse tempore confirmationis, illud restringi potest, ac debet, ad editionem per impressionem. Adjiciendum est, quod, si Officialia Pontificii loquuntur de prima publicatione, in eo sequantur pretentionem suam de necessitate confirmationis Conciliorum per Sedem Apostolicam, ut publicari possint. Synodus Rhemensis an. 1587. promulgata fuit 18. Maii 1583. CONC. TOM. XV. pag. 914. & confirmata 30. Julii 1584. *ibid.* pag. 915. De hac confirmatione loquitur VAN-ESSEN in *suplemento* Cap. 3. Ejus originem petit ex falsis Decretalibus ejusque probationes adducit, atque circa finem Synodos Mechlinienses an. 1570. & 1607. petisse confirmationem suorum Decretorum eaque emendata fuisse, sed executioni mandata fuisse, prout facta erant à Conciliis, non autem prout emendata fuerant.

CAPUT XIII.

Solutio difficultatis cujusdam graviore petita ex Synodi Aquensis Excerpto, circa obligationem servandi Decreta Conciliorum Generalium nondum juridicè in Partibus promulgatorum.

IN Excerpto Synodi Aquensis diximus, eam testari, se optavisse, ut Concilium Tridentinum in Regno publicatum fuisset, ac deliberavisse, ut enixè supplicaretur Rex, ut illud publicandi licentiam concederet; tum adjurare, quod interea singuli Episcopi omnia ordinare in suâ Diœcesi, juxta illius Decreta, deberent ad conscientiam suam exonerationem: *Tum quod ipsi Episcopi, in suâ quisque Diœcesi, pro sua conscientia exoneratione, omnia, quoad ejus fieri potest, ad ipsius Concilii Decretorum Præscriptum, dirigant & moderentur.* Synodus igitur supponere videtur, Episcoporum conscientiam astringi ad procurandam observationem Decretorum Conciliorum Generalium, priusquam juridicè promulgata fuerint cum licentiâ Regis datâ per Litteras Patentes debito modo inscriptas in Rationariis Curie. Hæc autem suppositio adversari videtur Regulis & Libertatibus Ecclesie Gallicanæ, juxta quas, Decreta Conciliorum Generalium vim Legis habere nequeunt in Regno, sicut hæc Diplomata Pontificia, nisi debito modo promulgata fuerint; undè sequitur, illa non obligare nisi post hanc publicationem. Ergò, aut erravit Synodus Aquensis, vel alius est ejus sensus, quam qui primo intuitu apparet. Hæc est difficultas solvenda.

Quod ut fiat, Dico Principium esse, quod ab omnibus agnosci debet, scilicet Leges non obligare, nisi post sufficientem promulgationem, Cap. 25. de accusat. Cap. 1. Sess. xxiv. de Reform. Matrim. Cap. 17.

DIST. XVIII. Aliud Principium non minus certum est, quod Superiores Inferiores, aut Subalterni publicationem hanc facere nequeant sine assensu Superiorum majorum; cum Leges conditæ sint pro omni districtu Superiorum majorum. v.g. Si agatur de Constitutionibus à Concilio Generali, vel à Pontifice pro omni Ecclesiâ factis, deque illarum publicatione in ditione Principum Catholicorum, Episcopi eam facere nequeunt sine licentiâ Principis; quia illæ sæpè habent effectus temporales, quos à Principe accipere debent. Quoad autem spirituales effectus, eos fortiter nequeunt, nisi Princeps earum publicationi consentiat; hæc enim reverentia ipsi debetur, quatenus Tutori & Protectori Ecclesiarum ditionis ipsius. Crebrò etiam accidit, ut spirituale adeò cum temporali adhæreat, ut Constitutiones factæ, quoad spirituale, temporali nocere possint; itaque, Principis interest, ut Constitutiones etiam quoad spirituale, non publicentur sine ipsius beneplacito: Ergò Episcopi non possunt obligari ad procurandam observationem Decretorum Conciliorum Generalium, antequam Princeps eorum publicationem permiserit. Nisi hoc factum fuerit, illa vim Legis non habent. Itaque, illa non magis ligant Pastores antè publicationem, quam greges. Unum hoc, cum Princeps differt, aut denegat licentiam publicandi, faciendum Episcopis superest, Regi supplices monitiones facere, atque interim enixè & indefinenter deprecari Regem Regum, ut illis inspiret consilium, quod gloriæ suæ & saluti animarum conducatur. Hæc veritas nimis nota est, quam quæ ignorata fuerit à Synodo Aquensi. Laudatus autem locus ipsi non repugnat; nam sensus est, Episcopos, qui propter regimiam tenentur facere Statuta necessaria bono regimini Diœceson suarum, necessitatibus earum accommodare debere Decreta Conciliorum Generalium, priusquam illa publicare liceat, horum expressam mentionem non faciendo, tamquam in Regno vigentium. Debent iis uti, quemadmodum uterentur Decretis in Concilio alieno factis, ea, pro ratione, non verò pro Lege spectando.

CAPUT XIV.

Peculiaribus notabilia circa Publicationem Concilii Tridentini in Galliâ, excerpta è Conciliis ibi, ad procurandam Decretorum ejus executionem, habitis.

CONCILIUM NARBONENSE, an. 1551.

ANno 1551. quo Synodus hæc Narbonensis habitata est, jam 14. Sessiones Tridentini habitata fuerant; nam Decima quarta celebrata fuit 25. Novemb. ejusd. anni; at Synodus Narbonensis auspiciata est 10. Decemb. Sexdecim post diebus, ac tamen hæc nullo modo utitur neque Definitionibus, neque Statutis, quæ fecit Tridentinum, quamvis iisdem agat argumentis, de Prædicatione Parochorum, de Theologis, de Residentia Pastorum, de Sacramentis in genere, de dimissoriis, de Pœnitentiâ, de Eucharistiâ.

Porro, silentium hoc provenire, saltem, quoad partem, videtur, ex eo, quod illarum Sessionum Decreta nondum promulgata erant, atque etiam, quod tempus promulgationis nondum venerat. Nam dici nequit, istud provenire ex eo, quod illa Decreta in Galliâ non essent nota; quandoquidem Quinque Episcopi Galli adfuerint Sessionibus habitis sub Paulo III. usque ad an. 1550. nempe Andegavensis, Sagiensis, Verodunenensis, Parisiensis, Santonenensis. Ex iis autem Sessionibus tres, scilicet 5. 6. 7. de pluribus rebus loquuntur, quas Synodus Narbonensis denuò tractavit. Diximus, quoad partem, quia silentium illud provenire etiam potest, ex eo, quod in illis Sessionibus neque Legati, sive Oratores Regis Galliarum, neque Theologi ejusdem Nationis interfuerint. Itaque, non deerant rationes habendi pro infectis Decreta quotquot confecta fuerant. Crasè falleretur quisquis silentii, de quo agitur

agitur, causam putaret fuisse, quod illa Decreta non poterant infallibilia esse ideo, quod ab omnibus Ecclesiis nondum acceptata fuerant; nam Synodus de qua loquimur, *Tit. & Can. 1.* præcipit, ut custodiantur Articuli circa Doctrinam à Facultate Theologorum Parisiensium confecti, quos pro infallibilibus habere non poterat.

CAPUT XV.

CONCILIUM RHEMENSE. *ann. 1564.*

Cardinalis à *Lotharingia*, qui Sessionibus Tridentini sub *Pio IV.* tantam dedit operam, ex illo Concilio redux statim incubuit, ut illud observari procuraret, ideoque Synodum Provinciale habuit, juxta Decretum Tridentinum *Sess. xxiv. Cap. 2.* quod eorum Celebrationem jubet. Hanc auspiciatus est 24. Novemb. an. 1564. anno circiter post exactum Tridentinum. An. 1563. 4. Decembris absolutum. Magnum discrimen ponit inter Decreta circa Disciplinam & Decreta circa Doctrinam; nam, supponendo hæc ab Ecclesiâ Gallicanâ recepta esse, sicut ab aliis Ecclesiis Nationalibus, eadem habet pro Regulâ Fidei. *Jubemus nostrarum Ecclesiarum Rectores infra Natalem Domini, Tridentinam Synodum sive latinè, sive Gallicè comparare; in eaque, tamquam in speculo inspicere omnium contentionum, quæ Christianos divexarant, veritatem, ac ipsam sincerè & pacificè suis gregibus commendare, contrarias verò opiniones, ut hæreses detestari ac fugere. Stat. 2. de officio Curati in diligenda sanâ doctrinâ & prædicandâ.*

Ex adverso, idem Cardinalis gnarus, Regem ejusque Consistorium nolle recipere Decreta Disciplinæ facta à Tridentino, ideoque eorum promulgationem impedire, nunquam ea nominatim laudat, quamvis sæpè iis utatur, atque eorum verba ipsa usurpet; in Capitibus scilicet, quæ contraria non sunt Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ, Juribus Regiis, & Uibus Nationis. Quoad alia Capita, quædam Statuta fecit in tempus, quo eorum publicatio permitteretur, sperans, fore, ut dispositionis eorum utilitas id faciendum esse aliquando suaderet. Hæc Statuta Matrimonium spectant. *Primum* irritat Matrimonium clandestinum. *Secundum* irritat quoque Matrimonium vi coactum, & omnes raptus participes excommunicat. His Titulus est, *Decreta à Synodo probata, sed nondum publicata.* Hujus Synodi Decreta Tridentini dispositionibus congrua referre superledemus; quippe, qui id jam præstitimus in Excerptis Conciliorum Gallia; quæ Decretorum Tridentini executionem jusserunt. Synodus hæc cæteris præfixa est, utpote vetustissima omnium, quæ eadem de causa, tam intra, quam extra Gallias habitæ fuerunt. Hæc autem mentionem Professionis Fidei à *Pio IV.* concinnatæ, & reliquis Synodis Gallicanis insertæ, facere non potuit, quia nondum illa in Gallias pervenerat, cum facta fuerit Idib. seu 13. Novembris an. 1564. Synodus autem Rhemensis auspiciata est 24. Novemb. eod. anno.

CAPUT XVI.

CONCILIUM ROTHOMAGENSE *an. 1581.*

Non loquimur hic de Concilio *Cameracensi* an. 1565. quia tunc Cameracum sub *Philippi II.* Hispaniæ Regis, ditione erat, ut discimus ex medio & ex fine Instrumenti publicationis. Ex fine, nam Archiepiscopus jubet, ut speciales fiant deprecationes pro illo Rege: ex medio; nam idem Prælati verbis conceptis dicit, se Catholicis Regis pietate excitatum fuisse ad celebrationem Synodi.

Instrumentum convocationis Synodi *Rothomagensis* 1581. quod est in fine Synodi, expressè dicit, eam

convocatam fuisse, ut satisfaceret desiderio Concilii Tridentini, nec non voluntati Regis & Statuum Blesensium, & *TIT. 1.* Synodus adoptat Professionem *Pii IV.* in qua Definitiones Tridentinæ comprehenduntur inter fidei articulos, & non obstantem hoc duplici signo receptionis Tridentini, testantur Patres in Præfatione, atque in *Tit. de Matrimonio*, se non audere illius executionem decernere, sed cupere, ut promulgaretur in Regno, ut executionem fortiri posset. Hic autem nulla est reipsa contrarietas; nam si Cardinalis *BORBONIUS*, qui Concilium convocat, se id facere dicit, ut exequeretur Decretum Tridentinum, jubens Concilia Provincialia celebrari, & sic exequatur unum è Decretis, quæ nondum promulgata fuisse agnoscit; id factum est: quia Rex & Status illud approbaverant. Porro, idem Cardinalis, adoptando Professionem *Pii IV.* licet exequi videatur *Cap. 4. continuationis sess. XXV.* quod receptionem & observationem omnium Decretorum Concilii præcipit, id solum facit, quoad Decreta circa Fidem, quæ recepta esse in Gallia sicut alibi supponit ex assensu Regis & omnis Ecclesiæ Gallicanæ. Ubi autem testatur: se optare, ut Concilium Tridentinum publicetur in Gallia, loquitur solum de Decretis circa Disciplinam, quorum receptioni Rex repugnabat. Hæc sunt Cardinalis verba in Instrumento convocationis. *Nihil omnibus potius fuit, quam cum summo affectu ut Sancti Concilii Tridentini Decreta hoc in Regno promulgata essent, exoptare, cujus rei causa nostra hæc Synodus unanimi consensu ipsum Christianissimum Regem nostrum, ut pro sua singulari pietate illud Concilium Tridentinum, quo labenti Christianæ Reipublice accuratissimè subvenitur, sicut non ita pridem hujus Regni Ordines, sive Status, & Clerus nuper Melodunum congregatus factis factitarunt, promulgari juberet humillimis precibus sollicitari decrevit.* Sane, supplicatio conventus Melodunensis respiciebat solum Decreta Disciplinæ. Id inferitur ex Statutis, quæ subrogata fuerant in utroque Cætu Decretis Concilii, cujus publicatio non impetrata fuit; nam illa respiciunt solum Disciplinam. Id etiam inferitur ex eo, quod supplicatio Comitiorum Melodunensium nec non & Synodi Rothomagensis intendat solum remedia labenti Reipublice Christiana necessaria, cujus lapsu intelligitur corruptio morum Christianorum. Alius locus non minus perspicue ostendit publicationem optatam respicere Decreta Disciplinæ; namque agebatur de Matrimoniis clandestinis, quæ ad Disciplinam pertinent. *Optaremus sanè publicatum esse in hoc Regno primum Decretum Concilii Tridentini de reform. matrim. ut nobis liceret ex eodem, matrimonia irrita & nulla declarare & decernere, quæcumque contrahuntur sine Paraci &c.*

Est verbum initio *n. 2.* quod notâ dignum est; quia pertinet ad circumstantiam, in qua rationes politice Civills impediunt publicationem alicujus Legis Ecclesiasticæ, quæ necessaria videtur ad tollendum aliquem abusum. *Attamen ne omnino officio nostro hac in re deesse videamur, moneri in Concionibus Fideles jubemus de hoc peccato & Decreto Concilii Tridentini.*

Quod si lectis his duobus locis, nec non nostris animadversionibus reperitur aliquis, qui putet, promulgationem à Synodo Rothomagensi optatam respicere Decreta Fidei, sicut Decreta Disciplinæ, hunc rogamus, ut attendat, quod si res ita se haberet, Synodus non debuisset præcipere, ut Decreta Fidei crederentur, adoptando Professionem *Pii IV.* quæ ad illa credenda alstringit; quandoquidem hinc solemniter publicata non fuerant; inde verò Synodus non audeat præcipere observationem Decreti circa Matrimonium clandestinum, quia solemniter publicatum non fuerat. Cum attendimus Constitutionem Blesensem an. 1579. *art. 40.* in Legem Civilem convertisse, Decretum Concilii Tridentini contra Matrimonia clandestina, præcipiendo, ut Matrimonia